

Ruoka-aputoiminnan kestävyys uhattuna

Ruoka-avun toimintaedellytyksiä uhkaavat eri suunnista tulevat koronakriisin kerrannaisvaikutukset; rahoituksen ja ruuan riittävyys, tekijöiden ja vapaaehtoisten jaksaminen sekä ruoka-avun tarpeen jatkuva, voimakas kasvu. Toiminnan suunnittelu vuodelle 2021 on äärimmäisen haastavaa.

Ruoka-avun tuoreessa, valtakunnallisessa tilannekatsauksessa päällimmäiseksi ongelmaksi nousevat toiminnan taloudellisen järjestämisen edellytykset. Sekä kuluvan vuoden suojarusteinvestoinnit että lisäruuan ostamisen tarve ovat vieneet monen järjestön talouden kriittiselle selviytymisen rajalle. Järjestö-, kunta- tai seurakuntarahoitus on monelle toiminnan edellytys, mutta usea toimija kertoo, että ensi vuoden rahoitus on joko kokonaan auki tai sitä ollaan voimakkaasti supistamassa. Myös yhdistysten oma varainhankinta on ollut koronavuonna poikkeuksellisen haastavaa.

Kaikkiaan 41 eri kokoista ruoka-aputoimijaa ympäri Suomen vastasi Ruoka-apu.fi / Kirkkopalvelut ry ja Sininauhaliitto ry tilannekartoitukseen. Edustettuina ovat niin paikallisten järjestäjien, verkostosta vastaavien kuin valtakunnallisen ruoka-aputoiminnan järjestäjienkin näkemykset.

Ruoka-aputoiminnan asiakasmäärät kasvavat edelleen voimakkaasti, sekä verrattuna viime vuoden vastaavaan tilanteeseen, että ennen kaikkea kahden kuukauden takaiseen tilanteeseen. Joulun ruoka-apupiikki on vuoden lopun tilannekatsausta tehdessä vasta edessäpäin. 68 % ruoka-aputoimijoista kertoo asiakasmäärän kasvaneen vuoden takaiseen tilanteeseen (11–12/2019) verrattuna. Viimeisen kahden kuukauden aikana kasvu on edelleen jatkunut 66 % mukaan.

Yli puolet (51 %) ruoka-aputoimijoista saa liian vähän lahjoitus- ja hävikkiruokaa suhteessa tarpeisiinsa. Ruoan riittävydessä on paikkakuntaisia vaihteluja. Joillakin paikkakunnilla määrä on kasvanut (paikkakunnat, joilla elintarviketeollisuutta, ravintola- ja matkailualan yrityksiä), joillakin vähentynyt (erityisesti pienet ja keskisuuret paikkakunnat). Jotkut avuntarvitsijat jäävät kokonaan ilman apua, vaikka hävikkiruuan vähentymistä on kompensoitu EU-ruoalla ja itse ostetuilla elintarvikkeilla.

Ruoka-aputoimijat ovat huolissaan omasta jaksamisestaan ennakoimattoman tulevaisuuden, muuttuvien olosuhteiden ja lisääntyvien asiakasmäärien paineissa. Ruoka-aputoiminnan vapaaehtoisista moni on iän tai sairauksien vuoksi joutunut riskiryhmään kuuluvana jäämään pois auttamistehtävistä.

Ruoka-aputoimijat kantavat huolta myös asiakkaidensa hyvinvoinnista; huoli kotiin jääneistä yksinelävistä kasvaa. Yhteisöllisiä ruokahetkiä on yritetty järjestää rajoitusten sallimissa rajoissa. Kaikkalainen kohtaavan työn väheneminen on lisännyt huolta ihmisten selviytymisestä. Ruoka-aputoimijat ovat huolissaan myös ohjaus- ja neuvontapalvelujen vähenemisestä. Moni ruoka-avun asiakkaista tarvitsee säännöllistä ohjausta ja apua etuuskien hakemiseen. Lisäksi ruokajonoissa on suuri uusi asiakaskunta, joka ei vielä tunne yhteiskunnan tarjoamia palveluja.

Jo aiemmin julkaistu selvitys ”Koronakriisin vaikutukset ruoka-apuun” (Nick & Laihiala) nosti esiin sen, että perusturvaan kuuluva oikeus ruokaan ei voi olla kolmannen sektorin tai seurakuntien vastuulla. Tuoreella ruoka-aputoiminnan tilannekatsauksella halutaan kiinnittää huomio edessä olevaan uhkakuvaan, että edellytyksiä ruoka-avun järjestämiseen riittävällä tasolla ei enää ole.

Lisätietoja:

Reetta Nick, projektipäällikkö, Osallistava yhteisö 2019-2021 & Ruoka-apu.fi, p. 040 8091684, reetta.nick@kirkkopalvelut.fi

Molemmat tiedotteessa mainitut katsaukset ovat luettavissa nettisivulta: <https://ruoka-apu.fi/korona/>